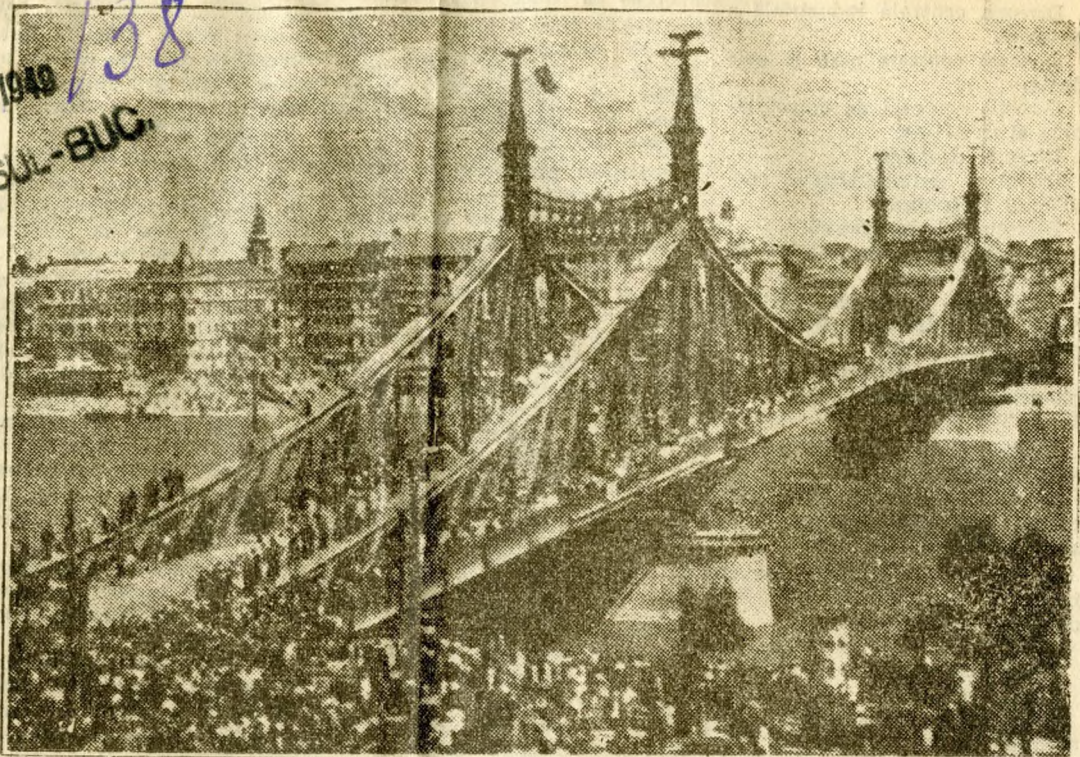

UN POD LA BUDAPESTA

16

3 FEB. 1949 / 38
UNIVERSUL - BUC.

Podul Libertății dela Budapesta

L-am trecut noaptea, parcă într'un cutremur, atât se zguduiau pilonii peste care trenul găfâia, scârțâia, scuturându-se parcă de ciudă, sub disciplina precautului pilotaj. Mă întorceam în țară după Conferința dela Paris din 1946. Republica Populară Ungară era în vârstă de numai câteva luni. Budapesta deabia ieșea din haosul imens pe care dârzenia locuitorilor se o-pintea să-l rânduiască.

Schimbând unul cu altul peronele gării unde se făcea legătura dintre Apus și Răsărit, treceam printr'o horbotă de gropi, sub ploaia rece pătrunzând prin scheletul de fer boltit, unde nu mai exista niciun geam. Nu mai exista nici bucuria viziunii de câteva clipe a unor fețe prietenești pe un peron de gară, convocare sentimentală provocată telegrafic dealungul călătoriilor europene. Cui aș mai fi telegrafiat la Budapesta să vină să mă întâmpine? Câți prieteni scăpaseră din genunea adăposturilor, zgduite, răvășite, fără puțință de răsuflare și de incendiiile goaneu deavalma șobolanii și refugiații?

Apoi la ce folos să telegrafiezi la o a'resă, când majoritatea locuințelor erau numa' ruine? Asemenea ruine, în desnădăjduita lor monotonie, însoțiseră tot parcursul trenului în timpul zilei.

Mă poticneam deci singură, în bezna crâii din Budapesta, după hamalul bătrân care împingea prin hârtoape căruciorul strâmb, amintind

și el a ruină. Nici becuri electrice nu mai erau...

Acum, am în fața ochilor o fotografie a stabilimentelor Tungstram din Ujpest, fabrica de lămpi incandescente și electrice, proprietatea oamenilor muncii. E întreg refăcută, modernizată și este îndestulătoare, nu numai pentru a revărsa valuri de lumină în orașe, pentru a sublinia noua electrificare a mulțor sate, dar și pentru a îndestula în mare parte nevoile exportului. Atât de vastă e suprafața clădită a uzinelor cu toate atenansele ei, încât fotografia e luată din avion, și se văd superbele bazine de înot și instalațiile sportive consacrate timpului liber al muncitorilor.

Văd alături, reconstruită, uzina de azot din Pêt, a cărei producție în toamna 1948 a depășit pe aceea dinainte de război.

Uzina energetică din Ajka, transformă astăzi în aluminiu zăcămintele de bauxit ungurești, cele mai bogate din lume. Odinioară, presiunea politico-industrială germană și uneltirile trusturilor internaționale împedica în largă măsură prefacerea pe loc a bauxitului în maferii finite, și impuneau un export în stare brută, căunător industriei maghiare.

Tot așa, marea fabrică de mașini electrice Ganz, care fusese un haos de beton și de fier, a reluat în ritm accelerat refacerea și mărirea producției de locomotive.

Ungaria se transformă astfel masiv într'o țară industrială: în 1938

59,6% din exporturi constau în materii prime și 30,59% în produse finite. Încă din primăvara 1948, produsele finite figurau cu 66,4% la exporturi și se prevede mersul crescând al acestor procente, odată cu realizările planurilor economice.

Știați că în Ungaria sunt astăzi mai multe automobile ca în 1939?

Că din cele 2.300 de poduri distruse de război, 2.063 erau reconstruite în 1948?

Că marea antenă radio-telegrafică a Budapestei la Lakihegy, schelet hâd, întins la pământ, s'a transformat în primele opt luni din 1946, într'un străveziu oval metalic care proclamă în depărtări perfecțiunea tehnicei metalurgice maghiare?

Că jumătate din căile ferate erau distruse, dar de anul trecut, rețeaua a fost refăcută în întregime și trenurile circulă cu volumul și confortul dinaintea războiului?

Toate aceste minuni le-a implinit muncitorul ungar, stăpân la el acasă:

„Țara e a ta; construiește pentru tine însuși” este lozincă sub semnul căreia stă îndeplinirea Planului Trienal, despre care se crede că va fi desăvârșit cu șase luni înainte de data stabilită — 1 August 1950 — lucrându-se încă depe acum la pregătirea unei perioade cincinale și la planul decenal de electrificare și irigare.

Micaela Catargi

(Continuare în pag. 2-a)

U... la Budapesta

(... mare din pag. I-a)

cu naționalizările, oamenii muncii au înțeles importanța calificării și își pun tot avântul constructiv și tot optimismul în slujba reorganizării și progresului industrial.

Cum ne-am mai mira de renașterea agricolă care merge în pas cu cea industrială?

Milioane de țărani, de țărance, sunt stăpâni astăzi pe latifundiile pe care au slujit, în aceleași forme feudale, de o mie de ani încoace. Milioane de familii nu cunoscuseră altă soartă decât a salahorilor agricoli, alte sute de mii fuseseră, din tată în fiu, argați pe moșiile magnatilor din Budapesta. Și totuși munca lor reprezenta 55% din bogăția țării.

Impărțirea pământului — primul gest al Republicei — îndeamnă la o sfortare și mai mare pe oamenii Pusztei — unde astăzi tractorul frage brazdele orezăriilor pe care inginerii le prevăd cu un întreg sistem de canalizare; pe oamenii Alföld-ului, „Marele Șes”, care trimit în lumea largă belșugul vinurilor din Badacsony, a papricașului din Szegen, a cepelor din Mako, a calselor din Kecskemet... Oamenii vastelor întinderi transdanubiene, cu valorile lanurilor de grâu, cu turmele din care 84% dispăuseră în puhoiul războiului, cu cirezile lor vestite, cu falnicile lor herghelii... Oamenii din sate harnic gospodărite, dar unde alături de bunicele neștiutoare de carte se ridică astăzi tânăra generație a nepoțelor care ajută din răspuțeri la alfabetizare, la răspândirea culturii și a igienii, la bunul mers al cooperativei, al stațiunilor de tractoare.

Stațiunile lor de tractoare! Pe vremea latifundiilor al căror argument era că menținea o producție agricolă sistematică, exista un tractor la 790 hectare. În 1947 era un tractor la 466 hectare, iar anul acesta va exista un tractor la 262 hectare.

Pentru această populație s'au înmulțit frumosele și modernele școli de agricultură. Tot pentru ea se înființează masiv Colegiile Populare unde copiii de muncitori și de țărani urmează cursuri secundare și universitare. Aceste colegii nu pierd însă din vedere îngrijirea tradițiilor culturale și folkloristice a națiunii. Aceeași tradiție care se păstrează în arhitectura caselor sătești, în minunatele picturi pe ceramică și porțelan din Zsolnay și din Herend; în porțelanul național atât de zglobiu colorat, împletituri de lână, mătășuri și muselinuri, perle,

văluri și înalte diademe...

Sate ungurești cu policromia lor subtilă; peisajii ungurești dealurile cărora plopi desenează pe cer serpentina drumurilor; orașe ungurești întâlnite în goana trenului sau a autoturismului, cu secularele lor cetăți, basilici, muzee și catedrale: Esteregom, Tihany, Pécs, Visegrad, Szeged... și minunata abație din Pannonhalma, unde la un amurg de vară, m'am întâlnit cu replica sanctuarului benedictin dela Monte Cassino: același străvechi focar de cultură, cu colecțiile sale de manuscrise și de cărți rare, asemănându-se cu tezaure de nestemate...

În dorul peisajelor prea scurte timp întâlnite, înscriu la loc de frunte lacul Balaton, aproape cel mai mare din Europa, cu cei 75 kilometri pătrați ai săi. Balatonul pe care joacă forma norilor, la fiecare ceas altfel colorat; Balaton, cu tăvurile sale de plopi, de grădini, de plaje, cu orchestrele lui pline de sentimentală frenezie, cu stațiunile lui termale, unde sute de mii de oameni vin să se desfăteze, să se bucure de odihnă, de sporturi nautice. Ce bun înotători și vâslași sunt acești tineri muncitori cari au la îndemână, pe de o parte, Balatonul, pe de alta Dunărea, în parcursul ei măreț prin capitală, încărcate cu vapoare, șleperi, remorchere, barcașuri ce împletesc arabeștii plutoare în jurul pilonilor celor șase poduri măestre.

— Multe din ele sunt refăcute, îmi spunea o prietenă, venită din Budapesta. Au o nouă splendoare instalațiile de sport și recreație din insula Margareta. Da, și Vaci Utca e la locul ei. Când am ieșit de sub pământ, la marea tăcere, a victoriei, nu era decât o uriașă grămadă de molozuri printre care rătăceau, fantome, niște cai scheletici. Astăzi, în sculpiri strălucitoare de neon și de afise luminoase, vezi la vitrine cele mai felurite mărfuri. Dar aș vrea mai presus de toate să vezi seara, sub proiectoare, pe muntele Gellert, dominând orașul, femela cu ramura năcii înălțată ca o ofrandă, statula victoriei, dedicată de orașul nostru recunoscător Armatei Sovietice, glorioasa noastră eliberatoare!

Asta este Ungaria poporul muncitor, plin de încredere în viață. Un popor care nu construiește numai poduri peste Dunăre, care nu ridică din dărăpături numai orașuri și uzinele sale, dar care întinde nuntii frățești peste granițe construiește o lume nouă.

MICHAELA CATARGI